

Zeug automatisch omhoog als doodliggen dreigt

Tekst en beeld: René Stevens

Jeroen Donkers is een fervent gebruiker van balance vloeren. Ongeveer zes jaar geleden installeerde hij het eerste model. Nu heeft hij vier kraamhokken van het nieuwste model op proef om te bekijken hoe dat systeem bevalt. In plaats van de biggen naar beneden, gaat in dat model de zeug omhoog. Het systeem is eenvoudiger van uitvoering en bovendien goedkoper. Doodliggers komen nog maar sporadisch voor op zijn bedrijf. "De investering heb ik al lang terugverdiend."

Op het moment van het binnentreden van de kraamafdeling is het nog volledige rust. Een paar zeugen worden wakker en gaan staan om te zien wat er aan de hand is. Dan komt er plots een zacht geluid onder de kraambox vandaan en de zeug die staat wordt binnen enkele seconden ruim 25 centimeter omhoog geplaatst. Het is een mooi stukje techniek, de nieuwe

De schakelaar om het systeem in werking te zetten kan zowel in de roosters als aan de box zitten. De boxvariant bevalt Donkers het beste.

balance vloeren van Nooyen Pig Flooring die Jeroen Donkers in zijn kraamstal installeerde. In 2002 plaatste hij de eerste balance vloeren, 160 stuks, na een renovatie van de kraamstal. "Ik zocht een manier om de uitval door doodliggen te verlagen", vertelt de varkenshouder. "Vroeger lag de uitval voor spenen op circa 12 tot 13 procent. Met de balansroosters ligt het onder de 9 procent." Vanzelfsprekend is met balance vloer alleen de uitval door doodliggen te beperken. Volgens Donkers wordt minimaal driekwart minder biggen doodgelegd. Vroeger werden de biggen handmatig opgesloten rond het voeren;

Als de zeug gaat staan, ontstaat een hoogteverschil tussen biggen en zeug van ruim 25 centimeter. Daardoor is de kans op doodliggen nihil.

nu zorgt het automatische systeem ervoor dat de zeug de biggen niet kan pletten als ze weer gaat liggen.

Aan dat stukje techniek hangt wel een prijskaartje: een balance vloer is ongeveer 200 euro per hok duurder dan een traditioneel gecoat rooster met gietijzer. Bij 25 procent minder doodliggers is de investering na 4,7 jaar terugverdiend, zo heeft de fabrikant becijferd. Bij 50 procent minder doodliggers is dat na 2,3 jaar en bij 75 procent zelfs na 1,6 jaar.

Verschillen in werking

De nieuwe balance vloer van Nooyen lijkt op het eerste gezicht op het eerste exemplaar. In de afdeling op zijn bedrijf heeft Donkers ze naast elkaar staan. Het verschil in werking is echter helemaal anders. Bij oude vloeren zakken de

biggen naar beneden als de zeug gaat staan. Bij de nieuwe gaat dus juist de zeug omhoog en blijven de biggen op hun plaats. Dat heeft

De hele box gaat omhoog, inclusief voerbak. De voeddosator hangt daarom hoger en de valpijp is telescopisch gemaakt.

Jeroen Donkers werkt nu zes jaar met de eerste generatie balance vloeren. Zijn ervaringen zijn tot nu toe positief.

een aantal voordelen. De belangrijkste is dat de techniek onder de vloeren eenvoudiger is en minder afhankelijk is van de putvorm. In het oude systeem schaarde de biggenesten langs de putten en daar mocht dus niets haperen. Nu zit het beweegbaar gedeelte in een uitsparing van het frame en maakt geen contact met de muren.

Een tweede belangrijk verschil is dat het systeem onder normale omstandigheden zonder spanning staat. Als de zeug ligt, staat er verder geen druk op de cilinders. Bij de oude roosters werd het systeem juist bijna de hele tijd op spanning gehouden en alleen als de zeug ging staan ging de lucht uit de cilinders en gingen de roosters in ruststand. Mocht de luchtdruk uitvallen, dan blijft het nu een gewoon vlak kraamhok zoals alle kraamhokken in Nederland zijn uitgevoerd. Bij het eerste systeem zakten de biggen dan naar beneden.

De balance vloeren zijn verkrijgbaar met een schakelaar in de rooster en op de box. Donkers heeft de beste ervaringen met een schakelaar op de box, die de zeug met haar rug omhoog moet drukken als ze gaat staan. "Dat werkt altijd. Bij een pedaal in de rooster werkt het soms niet als de zeug gaat zitten en weer gaat liggen."

Het werken met de nieuwe vloeren verschilt ook niet veel met de oude. Een verschil is wel dat de vloer nu langer in werking blijft. Bij de oude vloeren wordt na vijf of zes dagen de balance uitgezet. Biggen kunnen op een gegeven moment het hoogteverschil overbruggen. Op zich is dat niet erg, want de meeste uitval door doodliggen vindt toch plaats in de eerste dagen na de geboorte. Het hoogteverschil is met ruim 25 centimeter bij de nieuwe uitvoering een paar centimeter meer. Daardoor blijft de balance vloer tot dag 10 in werking.

Techniek in de put

Voor de werking van het systeem maakt de andere constructie volgens Donkers weinig uit: beide systemen werken probleemloos, afgezien van een keer dat het schakelaartje dat de zeug

moet aantikken vast blijft zitten. "Maar dat is maar een paar keer gebeurd. Even met de vetspuit er langs en het is opgelost." Juist het punt van veel techniek in de put is voor veel varkenshouders een drempel om te investeren in dergelijke geavanceerde roosters. Voor Donkers is en was dat geen probleem. "De techniek zit niet in de mest, maar blijft er boven." Er is wel vocht en ammoniak, maar blijkbaar zijn de onderdelen goed bestand tegen die omgeving. "Ze draaien nu zes jaar en ik heb nog geen echte stukken gehad. Daarbij garandeert Nooyen dat het systeem probleemloos 10 jaar functioneert."

In het dagelijkse werk merkt Donkers verder weinig van de bijzondere roosters in zijn kraamstal. Het reinigen van een kraamhok van 20 hokken neemt 1,5 uur in beslag. Bij de nieuwe roosters zit de techniek volledig onder de zeugenplaats en komt daar nauwelijks mest bij de beweegbare delen. "De roosters haal ik er niet af, maar dat doe je bij een normale kraamhok ook niet. Ook dan blijft er wel wat aan de onderkant van de roosters zitten."

Meer biggen spenen

Doordat de varkenshouder meer biggen redt van de dood, neemt ook het aantal biggen aan de uier van de zeug toe. Dat vraagt goed vakmanschap om alle biggen gezond te spenen. Met bijna 30 gespeende biggen per zeug stelt dat hoge eisen aan het management. Hij kan de vinger niet exact op de dingen leggen die hij doet om dit te bewerkstelligen; het is de combinatie van structureel en consequent werken en overal de puntjes op de i zetten. Een paar dingen: gelten met minimaal 14 spenen, frisse lucht bij de koppen en veel inzet van pleegmoeders. Een opvallende maatregel in dat kader is dat hij standaard twee of drie hokken leeg laat staan. Het teveel aan biggen kan dan in de afdeling blijven, wat gunstig is voor de algemene gezondheid. Kortom, de biggen die door het systeem in leven blijven, hebben op dit bedrijf de beste kansen om ook daadwerkelijk afgeleverd te kunnen worden.

Het systeem werkt op luchtdruk. De 160 balansroosters worden door één compressor op de centrale gang aangestuurd.

Jeroen Donkers

Bedrijfsprofiel

Jeroen Donkers (31) heeft in Deurne (Noord-Brabant) samen met zijn broer een bedrijf met 1.100 zeugen op twee locaties en een locatie met 2.500 vleesvarkens. De Topigs-20-zeugen worden geïnsemineerd met sperma van de Tempobeer. De fokgelten worden dekrijp aangekocht. Inclusief de twee ondernemers zijn er vier fulltime medewerkers op het bedrijf aanwezig.

Resultaten (mei 2007 - mei 2008)

Worpendex	2,43
Levend geboren biggen / worp	13,5
Uitval tot spenen	8,9 %
Afgeleverd / zeug / jaar	28,9

Bekijk het bedrijf van Jeroen Donkers op Google Earth. Voer in de zoekbalk de volgende coördinaten in: 51 29' 13" N 5 51' 29" E. Op deze opname is het woonhuis in aanbouw voor de twee stallen nog niet te zien.